

SEXISMUL: IDENTIFICĂ-L, DENUNȚĂ-L, OPREȘTE-L!

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

reproducerea sau traducerea
întregului document, sau a unei
părți din el, trebuie adresate
Directoratului de comunicare (F-67075
Strasbourg Cedex sau publishing@
coe.int). Orice altă corespondență
cu privire la acest document
trebuie adresată Directoratului
General pentru Democrație

Copertă și machetă: Departamentul
de Producție Publicații și Documente
(SPDP), Consiliul Europei

Ilustrație:
© Consiliul Europei

Această publicație nu a fost
copiată-editată de unitatea
editorială SPDP pentru corectare
tipografică și erori gramaticale

Consiliul Europei, septembrie 2020
Tipărit la Consiliul Europei

Activitățile Consiliului Europei în domeniul egalității de gen

---

— Egalitatea de gen este un obiectiv politic important al Consiliului Europei. Domeniile prioritare de acțiune sunt definite de Strategia privind egalitatea de gen 2018-2023, iar metodele de lucru includ lucrări interguvernamentale în cadrul Comisiei privind egalitatea de gen cu reprezentanți din cele 47 de state membre, proiecte de cooperare la nivel de țară și integrarea aspectelor de gen în toate domeniile de activitate ale Consiliului Europei. Combaterea stereotipurilor de gen și a sexismului a fost o prioritate a Consiliului Europei începând cu 2013 și în acest domeniu au fost efectuate diferite activități, în special în sectoarele media și educație.

Recomandarea Consiliului Europei din 2019 privind prevenirea și combaterea sexismului

— În martie 2019, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat Recomandarea CM/REC(2019) 1 privind prevenirea și combaterea sexismului.

— Recomandarea conține prima definiție a sexismului convenită la nivel internațional, acoperind orice act, gest, reprezentare vizuală, cuvinte vorbite sau scrise, practică sau comportament bazat pe ideea că o persoană sau un grup de persoane este inferioară din cauza sexului acestora. Aceasta evidențiază faptul că femeile și fetele sunt afectate în mod disproporționat de comportamentul sexist, ducând la discriminare și împiedicând progresul deplin al acestora în societate.

■ Recomandarea subliniază, de asemenea, legătura dintre sexism și violența împotriva femeilor, deoarece actele de sexism “de zi cu zi” fac parte dintr-un continuum de violență, creând un climat de intimidare, frică, discriminare, excludere și insecuritate care limitează oportunitățile și libertatea, afectând în primul rând și cel mai mult femeile.

■ comandarea pune accentul pe ceea ce constituie comportament sexist și prezintă modalități practice de identificare și rezolvare a acestuia pentru diferitele părți interesate. Aceasta cuprinde un catalog cuprinzător de măsuri atât pentru prevenirea, cât și pentru combaterea sexismului și solicită o acțiune specifică în domeniul precum: limbajul și comunicarea; mass-media, internet și social media; publicitate și alte mijloace de comunicare; locul de muncă; sectorul public; sectorul justiției; instituții de învățământ; cultură și sport; și în cele din urmă sfera privată.

■ Acest text inovator, adoptat ca răspuns la așteptările crescânde ale societății în acest domeniu, invită cele 47 de state membre ale organizației să-și intensifice lupta împotriva sexismului în toate domeniile vieții, deoarece acesta este larg răspândit și predominant în toate sectoarele și toate societățile și să adopte legislație care să condamne sexismul și să incrimineze discursul de ură sexist . Recomandarea invită,

de asemenea, țările să monitorizeze punerea în aplicare a politicilor de combatere a sexismului la nivel național și să prezinte rapoarte periodice Consiliului Europei.

— Scopul campaniei online a Consiliului Europei “Sexismul: Identifică-l. Denunță-l. Oprește-l.” cu resurse disponibile într-o serie de limbi, este de a crește gradul de conștientizare privind această problemă și de a o elimina. Această broșură este concepută pentru a explica ce este sexismul și pentru a oferi idei cu privire la modul de promovare a schimbării de mentalitate necesare pentru a “crea o Europă fără sexism și manifestări ale acestuia” (Recomandarea CM/REC (2019) 1 privind prevenirea și combaterea sexismului).

Sexism - ce este?

■ Sexismul este orice expresie (act, cuvânt, imagine, gest) bazată pe ideea că unele persoane, cel mai adesea femei, sunt inferioare din cauza sexului lor.

■ Din punct de vedere istoric, mai mult decât acțiunile individuale, normele noastre culturale - fie în limbaj, artă, istorie, lege sau instituții politice - au fost și sunt încă impregnate cu idei și practici care reflectă dominația masculină și, prin urmare, sexismul.

■ Uneori sexismul este exprimat într-un mod ocolit, cum ar fi prin umor, dar acestea nu sunt niciodată "doar glume". Ele sunt de fapt batjocuri, adesea îndreptate spre a râde de o persoană și nu cu aceasta. Acest umor denigrator poate deveni o armă pentru a menține relațiile de dominație socială și stereotipurile și, în cele din urmă, pentru a reduce oamenii la tăcere. Libertatea de exprimare nu poate fi folosită ca pretext sau scuză pentru a insulta, a minimiza sau a umili un grup de oameni.

Sexismul - care sunt efectele

■ Sexismul este dăunător. Aceasta formează baza inegalităților între femei și bărbați și poate duce la discriminare. Majoritatea femeilor au suferit la un moment dat un act sexist. Comentarii necorespunzătoare în transportul public dimineața, nu au fost invitate să participe la o întâlnire importantă la locul de muncă, alocarea inegală a îndatoririlor domestice și parentale, iar apoi, mai târziu seara, comentarii sexiste într-o emisiune de discuții TV: sexismul este ceva la care multe femei sunt expuse pe tot parcursul zilei. Această atitudine omniprezentă este o povară constantă și lungă cât viața.

■ Sexismul produce sentimente de lipsă de valoare, strategii de evitare și auto-cenzură, schimbări de comportament și deteriorarea sănătății. Actele individuale de sexism creează un climat de intimidare și nesiguranță, ceea ce poate duce la tolerarea violenței, în special a celei împotriva femeilor și fetelor.

Sexismul - pe cine afectează ?

Sexismul afectează pe toată lumea, dar femeile și fetele suferă în mod disproporționat. Femeile care sunt persoane publice (politicieni, jurnaliști, celebrități), cele care lucrează într-un mediu dominat de bărbați, precum și femeile tinere, sunt vizate în mod special de sexism. Ele sunt adesea certate atunci când acționează în moduri care nu sunt în concordanță cu rolul tradițional așteptat de la ele.

Impactul negativ al sexismului poate fi mai grav pentru unele persoane, de exemplu datorită etniei, vârstei, dizabilității, originii sociale, religiei, identității sau exprimării de gen, orientării sexuale, statutului de emigrant sau altor factori.

Sexismul afectează, de asemenea, bărbații și băieții, mai ales atunci când nu se conformează stereotipurilor tradiționale masculine. Acesta poate fi cazul în care bărbații au grijă de copiii lor, atunci când lucrează în locuri de muncă ocupate predominant sau tradițional de femei (moașe, asistente medicale) sau atunci când nu sunt interesați de subiecte sau activități care ar trebui să-i preocupe "ca bărbați" (anumite sporturi, bricolaj (DIY), cuceriri sexuale etc.).

Cine este
sexist+?

— În Franța, în 2018, 87% dintre victimele actelor sexiste erau femei și 91% dintre cei acuzați erau bărbați. Cu toate acestea, nu toți bărbații sunt sexiști și au o responsabilitate enormă în lupta împotriva sexismului! În mod similar, unele femei transmit și perpetuează stereotipurile sau practicile sexiste. Adesea, condamnarea sexismului poate însemna expunerea la batjocură sau - mai rău - agresiune, așa că nu ar trebui să ne grăbim să-i criticăm pe cei care se tem să se ridice împotriva acestuia.

— Sexismul nu are nimic natural și, prin urmare, nimeni, nici femeile, nici bărbații, nu sunt sexiste/sexiști de la natură. Pe de altă parte, toți trebuie să ne revizuiam percepțiile proprii.

Sexismul în limbaj și comunicații

Exemple:

■ Utilizarea imaginii unei femei îmbrăcate sumar pentru a face publicitate unui automobil; folosirea unui limbaj care nu include femeile atunci când se vorbește unui grup mixt de persoane; reprezentarea numai a bărbaților în comunicarea vizuală a companiei dvs.

De ce trebuie rezolvat?

■ Limbajul și imaginile sexiste întăresc atitudinile și comportamentul sexiste. A face sau nu vizibile anumite persoane sau roluri, limbajul sau imaginile fac adesea invizibile femeile și contribuția pe care o aduc în societate. Utilizarea stereotipurilor prinde femeile și bărbații în capcana anumitor trăsături de caracter.

Cum să-l prevenim?

■ Utilizați un limbaj incluziv atunci când vă adresați unei audiențe mixte. Eliminați expresiile sexiste. Asigurați-vă că instrumentele de comunicare oferă imagini echilibrate și diverse ale femeilor și bărbaților și/sau provocați stereotipurile. Elaborați manuale privind comunicarea sensibilă la gen. Promovați instruirea și cercetarea în acest domeniu.

Sexismul în mass-media, Internet și social media

Exemple:

— Articole care se concentrează mai degrabă asupra aspectului politicienilor femei decât pe ideile lor; un program de televiziune care prezintă femeile numai ca martori sau în roluri stereotipe sau sexualizate și rareori ca experți; aplicații de Internet care trimit anumite oferte de locuri de muncă numai bărbaților, deoarece algoritmi sunt construiți într-un mod părtinitor.

De ce trebuie rezolvat?

— Mesajele sexiste din mass-media întăresc stereotipurile, blochează femeile și bărbații în roluri limitate și provoacă un rău real. Acestea pot face ca unele persoane, de exemplu femei tinere, jurnaliste sau activiste, să se retragă din rețelele sociale pentru a scăpa de ridiculare și insulte.

Fact: În general, aproape 2 din 3 jurnaliste de sex feminin intervievate au declarat că au fost amenințate sau agresate online cel puțin o dată. Dintre acestea, aproximativ 40% au declarat că au evitat să relateze anumite subiecte din cauza hărțuirii online.

Cum să-l prevenim?

— Definiți legal discursul de ură sexist (în special online) ca infracțiune. Furnizați instruire în competențe digitale, inclusiv pentru tineri și copii. Înființați servicii specializate care oferă sfaturi despre abordarea sexismului online. Instruiți profesioniștii din domeniul mass-media și de comunicare. Raportați conținutul sexist autorităților de reglementare media.

Sexismul la locul de muncă

Exemple:

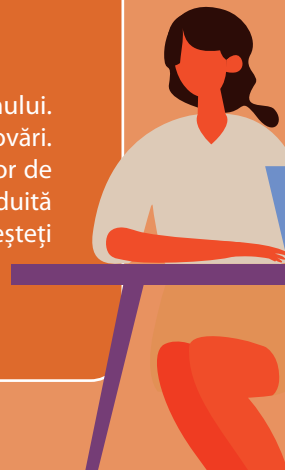
— Promovarea preferențială a unui bărbat decât a unei femei presupunând că aceasta nu are autoritate sau ar putea să nu fie întotdeauna disponibilă atunci când este necesar; într-o întâlnire oficială ține lecții unei femei pe un subiect cu care acestea este familiarizată; adresarea către un coleg folosind nume copilăresc sau prea familiar; comentarii peiorative despre bărbații care aleg o carieră ce le permite să se implice mai mult în viața familiei lor.

De ce trebuie rezolvat?

— Sexismul la locul de muncă creează o atmosferă intimidantă și opresivă și dăunează auto-împlinirii tuturor. În general, sexismul duce la scăderea salariilor și la mai puține oportunități pentru cei vizați de acesta.

Cum să-l prevenim?

— Revizuirea dreptului muncii pentru a include lupta împotriva sexismului. Identificarea și corectarea inegalității de gen în salarii, bonusuri sau promovări. Stabilirea mecanismelor de reclamații, a măsurilor disciplinare și a serviciilor de sprijin în cazul comportamentului sexist. Adoptați și aplicați coduri de conduită care definesc comportamentul sexist și oferiți instruire pentru a-l preveni. Creșteți gradul de conștientizare la locul de muncă.

Sexismul în sectorul public

Exemple:

Descurajarea femeiei să opteze pentru posturi așa-numite "masculine" într-un centru de consiliere de ocupare a forței de muncă/în carieră; în cursul unei examinări medicale, refuzul de a oferi îngrijire, punând la îndoială ce spune femeia sau contrazicând simptomele acesteia; observații ale personalului serviciului public despre orientarea sexuală sau aspectul utilizatorilor; sau comentarii despre aspectul femeilor în spațiul public.

Fapt: 68% dintre femeile membre ale Parlamentului au fost ținta comentariilor privind aspectul lor fizic sau a unor remarci bazate pe stereotipuri de gen.

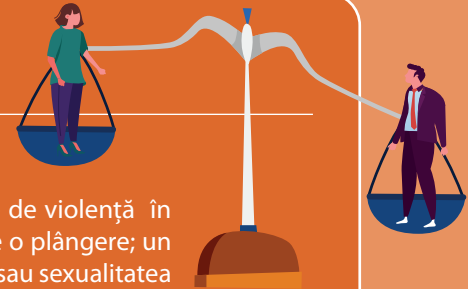
De ce trebuie rezolvat?

■ Sectorul public are datoria de a stabili un exemplu. Sexismul subminează accesul egal al utilizatorilor la servicii publice și la spațiul public. Creează un mediu opresiv, împiedicând în principal femeile să lucreze în acesta sau să participe pe deplin în viața politică și publică.

Cum să-l prevenim?

■ Introducerea legislației care interzice sexismul, a codurilor de conduită, a mecanismelor de reclamare, a măsurilor disciplinare și a serviciilor de sprijin. Instruirea și creșterea gradului de conștientizare în rândul personalului, prin utilizarea unor materiale sau afișe adecvate în zonele publice. Includeți o clauză privind lupta împotriva sexismului în contractele de achiziții publice. Încurajați participarea tuturor în luarea deciziilor. Promovați cercetarea și colectarea datelor.

Sexismul în sectorul judiciar

Exemple:

■ Un ofițer de poliție care refuză să acționeze la o reclamație de violență în familie sau care se îndoiește de cuvântul unei femei care depune o plângere; un judecător care interoghează un reclamant despre îmbrăcămintea sau sexualitatea acestuia, mai degrabă decât despre fapte; organul de conducere al unei asociații profesionale compuse în principal din bărbați; și stereotipul că o victimă tânără a unui viol, care era beată, "a cerut-o".

Fapt: În Europa, în medie doar 17,7% din personalul din poliție sunt femei. Cu toate acestea, departamentele de poliție trebuie să se ocupe de femei la fel de mult ca și de bărbați. Mai ales în cazurile de violență împotriva femeilor, victimele preferă uneori să vorbească cu un ofițer de poliție de sex feminin.

De ce trebuie rezolvat?

■ Prejudcățile și comportamentul sexist pot determina victimele să nu raporteze incidente grave, creând neîncredere în sistemul judiciar. De asemenea, de exemplu, sexismul față de femeile care sunt avocați sau judecători le pot determina să-și schimbe profesia.

Cum să-l prevenim?

■ Faceți mai ușoară raportarea comportamentului sexist la poliție. Aplicați politici privind egalitatea de gen la locul de muncă în sectorul judiciar. Contracarați stereotipurile prin campanii de instruire și sensibilizare și publicați și aplicați standardele naționale și internaționale care protejează femeile împotriva violenței, traficului de ființe umane etc. Asigurați-vă că profesioniștii își bazează judecata pe fapte, pe comportamentul făptuitorului și contextul cauzei mai degrabă decât pe comportamentul și aspectul victimei.

Sexismul în educație

Exemple:

— Practici părintoare sau discriminatorii (în mod inconștient) ale personalului din educație față de fete și băieți; perpetuarea stereotipurilor în predare, manuale sau îndrumare în carieră; nepedepsirea comentariilor cu privire la aspectul sau sexualitatea tinerilor sau chiar agresiunea, inclusiv între elevi sau studenți.

Fapt: În Regatul Unit, 66% dintre fetele cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani intervievate pentru un sondaj au fost ținta sau au fost martore la comentarii sexiste în școală.

De ce trebuie rezolvat?

— Un climat de sexism - în materiale educaționale, în comportamentul personalului din educație sau în rândul tinerilor - are un impact negativ asupra performanței elevilor și studenților și le poate limita cariera și alegerile în viață. Școlile trebuie să fie modele de rol în combaterea sexismului și a învățării egalității.

Cum să-l prevenim?

— Implementați politicile și legile privind egalitatea de gen în educație. Revizuiți programa școlară și manualele pentru a elimina sexismul, pentru a asigura includerea artiștilor, a oamenilor de știință și a politicienilor femei, și că femeile și bărbații nu sunt înfățișați într-o manieră stereotipă. Puneți la dispoziție mecanisme de reclamație disponibile. Învățați femeile istorie, egalitatea de gen și asigurați educație sexuală (inclusiv consimțământul și limitele personale). Instruiți personalul din educație cu privire la modul de combatere a prejudecăților și asigurați mijloacele potrivite pentru a face acest lucru (resurse, bune practici).

Sexism în cultură și sport

Exemple:

■ Subevaluarea sporturilor practicate în principal de femei, oferindu-le mai puțină finanțare sau timp în mass-media și râzând de bărbații care practică un așa-numit sport "feminin"; în mass-media, punând întrebări sportivelor despre viața lor de familie sau filmarea acestora în poziții sugestive sexual; făcând contribuția femeilor la istoria artei invizibilă în muzee sau în premiile majore acordate pentru opere de artă; evitarea abordării subiectelor de hărțuire și agresiune în artă și sport.

Fact: Pentru Cupa Mondială a Femeilor în 2019, 30 de milioane de dolari au fost plătite echipelor naționale în premii.. Pentru Cupa Mondială a Bărbaților în 2018, suma premiilor a fost de 400 milioane de dolari, de 13 ori mai mult.

De ce trebuie rezolvat?

■ Arta, cultura și sportul joacă un rol-cheie în modelarea atitudinilor și rolurilor de gen. Reprezentările adesea stereotipe ale femeilor și bărbaților care sunt transmise fac dificilă pentru oameni alegerea liberă a activităților de agrement, astfel încât aceștia să se poată exprima prin performanța lor sau prin talentele lor. Sexismul duce la scăderea veniturilor și la mai puține oportunități pentru cei vizați de acesta.

Cum să-l prevenim?

■ Aplicați măsuri de integrare a egalității de gen în politicile culturale și sportive și în modul în care acestea sunt finanțate (luare a deciziilor, granturi, expoziții, instruire, asigurarea de facilități/spații). Asigurați o acoperire mai bună a activităților sportive sau culturale practicate de femei în mass-media. Adoptați coduri de conduită pentru a preveni comportamentul sexist. Introduceți măsuri disciplinare. Nu încurajați reprezentările care trivelizează sau înfrumusețează violența împotriva femeilor.

Sexism în sfera privată

Exemple:

■ Faptul că în familii, femeile suportă majoritatea sarcinii mentale ce ține de familie și gospodărie, adică gândirea înainte, planificarea și coordonarea tuturor acestor sarcini; cărțile sau benzile desenate pentru copii care prezintă caractere stereotipizate ale fetelor și băieților; alocarea anumitor culori de îmbrăcăminte și accesorii pentru fete și altele pentru băieți.

Fapt: În Europa, femeile petrec în medie 22 de ore pe săptămână cu sarcini de familie și de gospodărie, în timp ce bărbații petrec doar 9 ore.

De ce trebuie rezolvat?

■ Munca neplătită din familie are impact asupra participării femeilor pe piața muncii, în luarea deciziilor și în activitățile de agrement și sociale, ceea ce afectează în mod direct independența lor economică. Diviziunea inegală a muncii și alocarea unor roluri pentru «femei» sau «bărbați» începe în copilărie, prin educație, prin formarea caracterului oamenilor și va influența alegerile lor pe tot parcursul vieții, fie în educație, fie în viața profesională și personală.

Cum să-l prevenim?

■ Aplicați măsuri pentru a obține un echilibru muncă-viață mai bun pentru toți (de exemplu, facilități de îngrijire a copilului accesibile și de calitate, concediu plătit de maternitate, paternitate și parental). Creșteți gradul de conștientizare și desfășurați cercetări privind impactul și alocarea muncii neplătite în familii. Instruiți personalul care lucrează în sectorul primelor perioade ale copilăriei. Încurajați băieții și fetele să ajute la treburile casnice. Asigurați ca fetele să aibă același spațiu și aceeași libertate ca și băieții pentru joacă și explorare.

Implementarea recomandărilor Consiliului Europei

Sugestiile Consiliului Europei pentru combaterea sexismului sunt adresate în primul rând celor 47 de state membre ale organizației. Dar acestea pot fi implementate și de companii, asociații, autorități locale, instituții de învățământ și toate tipurile de organizații. Iată câteva idei pentru pașii care ar putea fi efectuați:

- Puneți în aplicare proceduri interne pentru raportarea actelor sexiste, pedepsirea făptuitorilor și susținerea victimelor.
- Elaborați și aplicați coduri de conduită sau îndrumări privind sexismul, adaptate la contextul specific.
- Organizați cursuri de instruire și campanii de sensibilizare, și produceți kituri de informare pentru personal, furnizori de servicii și parteneri.
- Asigurați-vă că limbajul și comunicarea în cadrul organizațiilor sunt inclusive și non-sexiste, utilizând resursele disponibile.
- Lucrați în parteneriat cu organizațiile societății civile, inclusiv organizațiile de femei și/sau feministe, pentru a identifica și împărtăși bune practici, instruire și instrumente privind prevenirea și combaterea sexismului.

Promote the campaign

- Găsiți textul integral al Recomandării privind prevenirea și combaterea sexismului pe website-ul Consiliului Europei: <https://www.coe.int/en/web/genderequality/combating-and-preventing-sexism>
- Vizitați pagina campaniei: <https://www.coe.int/en/web/human-rights-channel/stop-sexism>
- Promovați campania și testul de cunoștințe pe social media.

Definiții pentru o mai bună înțelegere a sexismului

Sexism “Orice act, gest, reprezentare vizuală, cuvinte vorbite sau scrise, practică sau comportament bazate pe ideea că o persoană sau un grup de persoane sunt inferioare datorită sexului lor, care are loc în sfera publică sau privată, online sau offline, având scopul sau efectul:

- de a încălca demnitatea inerentă sau a drepturilor unei persoane sau ale unui grup de persoane; sau
- rezultând în vătămarea sau provocarea unei suferințe fizice, sexuale, psihologice sau socio-economice unei persoane sau unui grup de persoane; sau

- crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator; sau
- constituirea unei bariere în calea autonomiei și realizării depline a drepturilor omului de către o persoană sau un grup de persoane;
- menținerea și întărirea stereotipurilor de gen.”

(Recomandarea CM/Rec (2019) 1 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind prevenirea și combaterea sexismului)

Stereotipuri de gen sunt «modele sociale și culturale sau idei preconcepute conform cărora femeilor și bărbaților le sunt atribuite caracteristici și roluri determinate și limitate de sexul acestora. Stereotipurile de gen prezintă un obstacol serios pentru realizarea unei egalități de gen reale și conduc la discriminarea de gen. Astfel de stereotipuri pot limita dezvoltarea talentelor și abilităților naturale ale fetelor și băieților, femeilor și bărbaților, preferințelor și experiențelor lor educaționale și profesionale, precum și a oportunităților lor de viață în general.”

(Strategia Consiliului Europei privind egalitatea de gen 2018-2023)

”Aspirație pentru a crea
o Europă fără sexism și
manifestări ale acestuia.

*Recomandarea CM/Rec (2019) 1 a Comitetului Miniștrilor
către statele membre privind prevenirea și combaterea
sexismului*

www.coe.int/equality
gender.equality@coe.int

www.coe.int

Consiliul Europei este organizația principală a drepturilor omului de pe continent. Acesta cuprinde 47 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția europeană a drepturilor omului, un tratat menit să protejeze drepturile omului, democrația și statul de drept. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE